

Trädgårdsmålla

Peter Erlandsson

Trädgårdsmålla (*Atriplex Hortensis* fam Chenopodiaceae) är en av våra äldsta kulturväxter. Den härstammar troligtvis från området Medelhavet till Indien. Arten är nyttjad som spenatväxt men är betydligt äldre än spenat som odlad växt. I vårt land har den tidigare odlats mycket, vilket även våra lokalsorter antyder. Det är en av de växter som ger störst utbyte av grönmassa per ytenhet. Växten fodrar en mycket näringsrik jord för att utvecklas maximalt. Den är särskilt krävande på kvävegödning. Många använder därför målla som näringsfångare för avfallsvatten. Det finns varianter som är gröna, röda samt gulgröna. Särskilt av den gröna finns utvecklade sorter.

Trädgårdsmålla är en ettårig växt. Den är en vindpollinerad korsbefruktare. Den är sambyggare och har alltså skilda han- och honblommor på samma planta. Isoleringsavstånd till andra blommande sorter av trädgårdsmålla bör vara minst 500 meter. Trädgårdsmållan kan inte korsa sig med någon av våra vilda mållor. Tag frö från friska, starka plantor med god återväxt efter bladskörd, samt som har saftiga och mjälla blad med sorttypisk färg. För att inte utsätta sorten för inavel, så bör man fröodla från många, helst ett femtio – hundratal, plantor.

Trädgårdsmållan sås tidigt på våren eller sent på hösten om den skall fröodlas. Groningen förutsätter god fuktighet i jorden. Fröet är klart stimulerat av stratificering d.v.s. fröet grov bättre efter att ha frusit.

Plantorna växer och utvecklas mycket snabbt. Ofta växer de till betydligt över manshöjd, men det finns mer buskiga varianter. Det går mycket bra att skatta plantorna på blad under växttiden, till dess att plantan går i blom. När väl blomningen har inträtt så är bladen inte användbara.

Arten väntar in blomningen till augusti oavsett hur tidigt du sår. Blommorna sitter i knippe i toppskotten på plantan. De är oansenligt gröngrå. Under hösten tar växten god tid på sig att utveckla frukter. Fröet är moget när frukterna har gulnat. Det gör ingenting för fröet, om mogna frukter har utsatts för frost.

När plantan gulnar kan man skära ned den och hänga upp halmen för eftertorkning i ett skjul eller dylikt. Platsen bör vara sval och skyddad för möss. Lagg papper under, ty massor av frö dröser. När fröställningarna är helt torra så repas fröet av.

Väl torkat frö av trädgårdsmålla kan läggas i t.ex. papperskassar. Grobarheten håller sig mycket väl i fem år i rumstemperatur.

Arten är livskraftig och knappast drabbad av sjukdomar. Mjöldagg kan förekomma men slår aldrig ut plantorna.

Det största problemet med odling av trädgårdsmålla är, att den är rådjurens favorit. Det är den växt i trädgården som rådjuren först skövlar vid tillfälle.

”Trädgårdsmålla” är ett kapitel i A.Skarlind m.fl., Fröodling, 1:a upplagan, 2006. Du får ladda ner denna fil från Fröodling.se och skriva ut den för privat bruk. Du får citera text i normal omfattning. All annan användning eller mångfaldigande kräver tillstånd från författare eller utgivare. Mer information finns på <http://www.froodling.se>, bl.a. hur boken ska citeras. ISBN 978-91-976539-0-9 (boken i tryck), ISBN 978-91-976539-1-6 (boken som pdf) URN:NBN:se:froodling-2006-1-1-malla-pdf (detta kapitel som fristående pdf)